

Beckova skripta

Chalupa / Reiterman

Cenné papíry

Základy soukromého práva IV

Obsah

Předmluva	VII
Seznam použitých zkratek	XVI

§ 1 Cenný papír

I.	Charakteristika cenného papíru	1
1.	Listina	1
2.	Kvalifikované spojení práva s listinou	2
2.1	Uplatnění práva.....	2
2.2	Převoditelnost práva	2
2.3	Inkorporace práva do listiny a její umožnění.....	2
3.	Listiny, které nejsou cennými papíry	3
3.1	Listiny o právních jednáních	3
3.2	Legitimační listiny	3
4.	Stejnopisy.....	4
5.	Abstraktnost závazků z cenných papírů.....	5
II.	Cenný papír jako věc v právním smyslu	5
III.	Třídění cenných papírů	7
1.	Cenné papíry pojmenované a nepojmenované	7
1.1	Cenné papíry pojmenované	8
1.2	Cenné papíry nepojmenované	9
A.	Určení práva, které je s cenným papírem spojeno.....	10
B.	Údaj o emitentovi	10
C.	Podmíněný dluhový cenný papír jako druh nepojmenovaného cenného papíru	11
2.	Cenné papíry na doručitele, na řad a na jméno.....	11
2.1	Cenný papír na doručitele.....	11
A.	Smlouva	12
B.	Předání	12
2.2	Cenný papír na řad.....	12
A.	Smlouva	12
B.	Rubopis	12
C.	Předání	13
2.3	Cenný papír na jméno.....	13
IV.	Vydání cenného papíru	14
1.	Podmínky pro vydání cenného papíru	14
1.1	Splnění náležitostí stanovených právním předpisem.....	14
1.2	Nabytí prvním nabyvatelem stanoveným způsobem do majetku	15

	2. Důsledky vydání cenného papíru.....	15
	3. Datum emise	16
V.	Úschova a imobilizace cenného papíru	17
	1. Samostatná úschova cenného papíru	17
	2. Hromadná úschova cenného papíru	17
	3. Druhotná úschova cenného papíru.....	18
	4. Imobilizace cenného papíru	19
VI.	Zástavní právo k cennému papíru.....	20
	1. Zástavní právo obecně	20
	2. Zastavení cenného papíru	20
	2.1 Obecný režim zastavení cenného papíru	20
	2.2 Zvláštní případy zastavení cenného papíru.....	21
	3. Rozsah zástavního práva k cennému papíru	21
	4. Výkon práv inkorporovaných v zastaveném cenném papíru.....	22
	4.1 Výnosy a jiná peněžítá plnění.....	22
	A. Doba před splatností zajištěného dluhu	22
	B. Doba po splatnosti zajištěného dluhu	22
	C. Dispozitivnost úpravy	23
	4.2 Ostatní práva spojená se zastaveným cenným papírem.....	23

§ 2 Zaknihovaný cenný papír

I.	Charakteristika zaknihovaného cenného papíru	27
II.	Zaknihovaný cenný papír jako věc v právním smyslu	27
III.	Použitelnost ustanovení o cenných papírech na zaknihované cenné papíry a opačně.....	29
IV.	Evidence investičních nástrojů	29
	1. Centrální evidence zaknihovaných cenných papírů.....	30
	2. Evidence navazující na centrální evidenci zaknihovaných cenných papírů.....	30
	3. Samostatná evidence investičních nástrojů.....	32
	4. Evidence navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů.....	34
	5. Zápis do evidence investičních nástrojů	36
	6. Legitimační a informační funkce evidence investičních nástrojů	37
V.	Majetkové účty	37
	1. Majetkový účet vlastníka	38
	2. Majetkový účet zákazníků	38
	3. Druhy majetkových účtů, na kterých jsou vedeny evidence	39
	4. Zásada registrace.....	40
VI.	Centrální depozitář cenných papírů a jeho účastníci	40
	1. Role centrálního depozitáře	40
	2. Účastníci centrálního depozitáře.....	41
VII.	Přeměna zaknihovaného cenného papíru na cenný papír a obráceně.....	43
	1. Přeměna zaknihovaného cenného papíru na cenný papír	43
	2. Přeměna cenného papíru na zaknihovaný cenný papír.....	44
VIII.	Zástavní právo k zaknihovanému cennému papíru	45
	1. Vznik zástavního práva k zaknihovanému cennému papíru.....	45
	2. Zánik zástavního práva k zaknihovanému cennému papíru	46
	3. Zástavní právo k účtu vlastníka zaknihovaných cenných papírů	46

§ 3 Akcie

I.	Charakteristika akcie	49
II.	Náležitosti akcie	52
	1. Označení	52
	2. Identifikace společnosti.....	52
	3. Jmenovitá hodnota	52
	3.1 Zaměstnanecké akcie	53
	3.2 Emisní ážio	54
	3.3 Kusová akcie.....	56
	4. Označení formy.....	56
	5. Identifikace akcionáře (u akcie na jméno)	56
	6. Údaj o druhu	57
	7. Číselné označení	57
	8. Podpis.....	57
III.	Forma akcie	58
	1. Akcie na jméno	59
	1.1 Omezení převoditelnosti akcie na jméno.....	60
	A. Převod podmíněný souhlasem orgánu akciové společnosti	61
	B. Převod omezený jinak než souhlasem orgánu akciové společnosti	63
	1.2 Seznam akcionářů.....	64
	2. Akcie na majitele	65
	3. Zaknihovaná akcie	67
IV.	Druhy akcií	68
	1. Kmenová akcie	69
	2. Akcie se zvláštními právy.....	70
	2.1 Akcie s rozdílným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku.....	70
	2.2 Akcie s pevným podílem na zisku.....	71
	2.3 Akcie s pevným podílem na likvidačním zůstatku	71
	2.4 Akcie s podřízeným podílem na zisku nebo likvidačním zůstatku.....	71
	2.5 Akcie s rozdílnou vahou hlasů.....	72
	2.6 Prioritní akcie	72
V.	Samostatně převoditelná práva.....	73
	1. Princip celistvosti akcie a samostatně převoditelná práva.....	73
	2. Druhy samostatně převoditelných práv	74
	3. Oddělení samostatně převoditelného práva od akcie.....	76
	3.1 Spojení se zvláštním cenným papírem	76
	3.2 Zápis do evidence zaknihovaných cenných papírů	77
VI.	Rozhodný den	78
	1. Právní povaha rozhodného dne	78
	2. Akcionářská práva, jejichž výkon je spojen s rozhodným dnem	79
	2.1 Rozhodný den pro právo na vyplacení podílu na zisku.....	79
	2.2 Rozhodný den pro přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů v případě zaknihovaných akcií	80
	2.3 Rozhodný den pro účast na valné hromadě	80

VII.	Zakladatelské a investiční akcie	81
1.	Zakladatelská akcie	81
2.	Investiční akcie	82
§ 4	Zatímní list	
I.	Charakteristika zatímního listu	91
II.	Náležitosti zatímního listu	92
§ 5	Opční list	
I.	Charakteristika opčního listu	91
II.	Náležitosti opčního listu	92
III.	Přednostní práva, jež lze inkorporovat do opčního listu	93
1.	Upsání akcií peněžitými vklady při zvyšování základního kapitálu	94
2.	Upsání akcií peněžitými vklady vlastníkem prioritního dluhopisu	94
3.	Získání vyměnitelných a prioritních dluhopisů akcionářem	95
4.	Odkoupení akcií akcionářem od obchodníka s cennými papíry, který zajišťoval jejich vydání podle § 489 odst. 1 ZOK	95
5.	Odkoupení vyměnitelných a prioritních dluhopisů akcionářem od obchodníka s cennými papíry, který zajišťoval jejich vydání podle § 293 odst. 1 ZOK	95
§ 6	Kmenový list	
I.	Charakteristika kmenového listu	99
II.	Náležitosti kmenového listu	99
§ 7	Dluhopis	
I.	Charakteristika dluhopisu	103
1.	Pojem dluhopisu	103
2.	Zastupitelnost dluhopisu	103
3.	Emise dluhopisů	104
4.	Vydání dluhopisů	105
5.	Forma dluhopisu	105
6.	Seznam vlastníků dluhopisů	105
II.	Náležitosti dluhopisu	106
1.	Podstatné náležitosti dluhopisu	106
2.	Nepodstatné náležitosti dluhopisu	109
III.	Zpřístupnění emisních podmínek	112
IV.	Schůze vlastníků dluhopisů	114
1.	Změny zásadní povahy	114
2.	Společný zástupce vlastníků dluhopisů	116
V.	Zvláštní kategorie dluhopisů	117
1.	Státní dluhopis a dluhopis vydaný ČNB	117
2.	Komunální dluhopis	118
3.	Hypoteční zástavní list	119
3.1	Pojem	119
3.2	Krytí závazků z HZL	120
A.	Řádné krytí	120
B.	Náhradní krytí	120

C. Výše krytí.....	120
4. Vyměnitelný a prioritní dluhopis	122
4.1 Vyměnitelný dluhopis	122
4.2 Prioritní dluhopis	122
4.3 Dluhopisy podle ZOK	122
4.4 Podmíněně zvýšení základního kapitálu.....	123
4.5 Uplatnění práv z dluhopisů podle ZOK.....	124
5. Podřízený dluhopis	124
6. Sběrný dluhopis	124
VI. Podmíněný dluhový (zaknihovaný) cenný papír	125

S 8 Směnka

I. Charakteristika směnky	129
1. Pojem směnky	129
2. Právní úprava směnky.....	130
3. Forma směnky.....	130
4. Abstraktnost směnky a kauza jejího vydání	130
4.1 Platební směnka.....	131
A. Směnka pro soluto	131
B. Směnka pro solvendo.....	131
4.2 Zajišťovací směnka.....	131
II. Účastníci směnečných vztahů.....	132
1. Hlavní účastníci směnečných vztahů	132
2. Odpovědnost za přijetí a zaplacení směnky cizí.....	133
3. Speciální druhy směnky cizí při totožnosti více směnečných účastníků.....	133
4. Další osoby, které mohou být uvedené na směnce	134
4.1 Indosatář	134
4.2 Aval – směnečný rukojmí	134
III. Náležitosti směnky	138
1. Náležitosti směnky cizí.....	138
1.1 Nenahraditelné podstatné náležitosti směnky cizí.....	139
A. Slovo směnka	139
B. Příkaz zaplatit	139
C. Jméno směnečníka.....	141
D. Jméno remitenta	141
E. Datum vystavení směnky	141
F. Podpis výstavce.....	142
1.2 Nahraditelné podstatné náležitosti směnky cizí.....	142
A. Platební místo	142
B. Místo vystavení	143
2. Náležitosti směnky vlastní.....	143
2.1 Nenahraditelné podstatné náležitosti směnky vlastní.....	144
A. Slovo směnka	144
B. Slib zaplatit	144
C. Jméno remitenta	144
D. Datum vystavení.....	144
E. Podpis výstavce.....	144

2.2	Nahraditelné podstatné náležitosti směnky vlastní.....	144
	A. Platební místo	144
	B. Místo vystavení.....	145
3.	Blankosměnka.....	145
3.1	Podepsaná listina.....	146
3.2	Vyplňovací právo směnečné	146
IV.	Druhy smének podle splatnosti.....	147
1.	Vistasměnka	148
2.	Lhůtní vistasměnka	148
3.	Datosměnka	149
4.	Fixní směnka.....	150
V.	Převody směnky	152
1.	Rubopis (indosament).....	152
1.1	Úplný rubopis	152
1.2	Neúplný rubopis	153
1.3	Zpětný rubopis.....	153
1.4	Zvláštní typy rubopisů.....	154
1.5	Účinky spojené s rubopisem.....	155
	A. Převodní účinek rubopisu	155
	B. Legitimační účinek rubopisu.....	155
	C. Záruční účinek rubopisu	157
2.	Blankotradice.....	158
3.	Převod směnky postoupením pohledávky	161
VI.	Přijetí směnky	161
VII.	Placení směnky	163
VIII.	Protest.....	164
IX.	Notifikace.....	166
X.	Postih	168
	1. Účastníci postihu.....	168
	2. Obsah postihových práv.....	169
XI.	Vyšší moc.....	172
XII.	Promlčení a obohacení.....	172
XIII.	Směnečný platební rozkaz.....	173

§ 9 Šek

I.	Charakteristika šeku	177
II.	Účastníci šekových vztahů	177
	1. Hlavní účastníci šekových vztahů.....	177
	2. Odpovědnost za zaplacení šeku	178
	3. Šeky s omezeným počtem účastníků	178
	4. Další osoby, které mohou být uvedené na šeku	179
III.	Náležitosti šeku.....	179
	1. Náležitosti šeku.....	180
	2. Blankošek.....	180
IV.	Převody šeku.....	181
V.	Placení šeku	181
VI.	Další šekové instituty.....	182
VII.	Speciální druhy šeku.....	182

doma a těšil se z utržených peněz – na místo činu se mu znovu, i vzhledem k předmětu podnikání společnosti, nechtělo.

Kdy (pokud vůbec) došlo k vydání jednotlivých kupónů a kdo má právo na dividendu společnosti Černí andělé a.s.?

Řešení

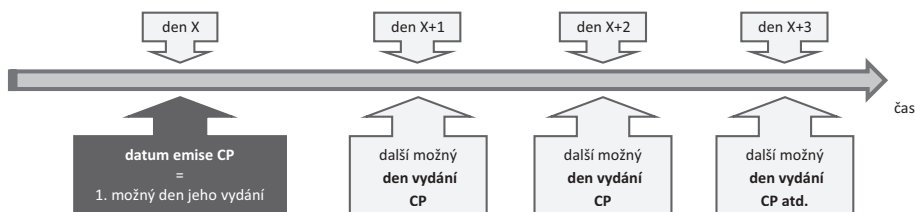
Samotné vyhotovení kupónů zavržené podpisem pana Smrtky ještě k jejich vydání jako cenných papírů nevedlo. Ani jejich odcizení panem Svíčkou z dosud prakticky bezcenných listin cenné papíry neučinilo (kupóny se nestaly stanoveným způsobem součástí majetku prvního nabyvatele) – proto dva kupóny, které si ponechal pan Svíčka, zatím cennými papíry nejsou a právo na dividendu tak má akcionář pan Křížek. Pět kupónů prodaných panu Černému se také cennými papíry nestalo – zde jejich vydání podle § 521 odst. 1 ObčZ brání zlá víra pana Černého, který byl s jejich historií dobře obeznámen. I zde si tedy pan Křížek právo na dividendu podržel. Jedině tři kupóny pana Slzavého jsou skutečnými cennými papíry, neboť je pan Slzavý nabyl od pana Svíčky v dobré víře, že již byly řádně vydány. K vydání cenných papírů došlo jejich nabytím ze strany pana Slzavého. Pan Slzavý k nim vlastnické právo nabyl na základě ustanovení o nabytí vlastnického práva od neoprávněného, neboť jednal v dobré víře v oprávnění pana Svíčky vlastnické právo k nim převést na základě řádného titulu a k nabytí došlo při obchodu s cenným papírem na doručitele [§ 1109 písm. e) ObčZ]. Pan Slzavý má tedy vůči společnosti Černí andělé a.s. právo na zaplacení částky 300 000 Kč.

3. Datum emise

Ode dne, kdy je cenný papír vydán, je třeba odlišovat tzv. **datum emise cenného papíru**.⁶ To je definováno v § 519 odst. 1 ObčZ tak, že jde o „den, kdy může dojít k vydání cenného papíru prvním nabyvateli“.

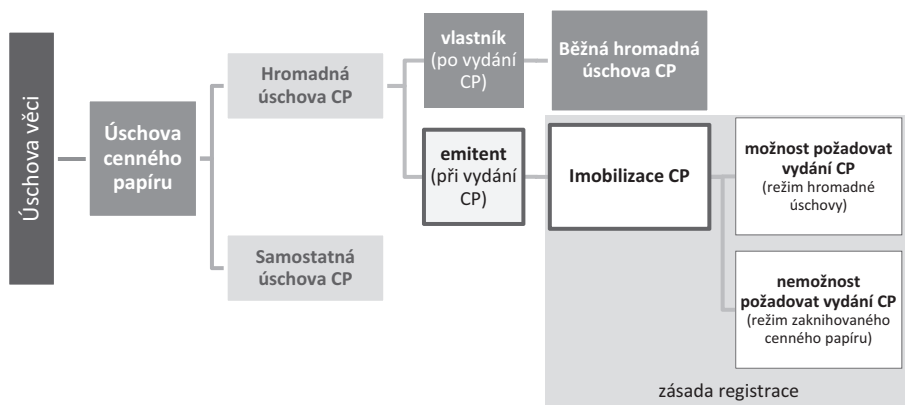
Datum emise určuje emitent příslušného cenného papíru. Vydání cenného papíru před datem emise je porušení stanoveného postupu při vydání cenného papíru – cenný papír tak není vydán, leda za podmínek § 521 odst. 1 ObčZ.

Obr. č. 7 Vztah mezi datem emise a dnem vydání cenného papíru

⁶ Emise nemusí znamenat pouze synonymum pro vydání cenného papíru. Emisí se v jiném slova smyslu rozumí rovněž dva a více zastupitelných cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů (např. emise dluhopisů).

Obr. č. 10 Druhy úschovy cenného papíru

VI. Zástavní právo k cennému papíru

1. Zástavní právo obecně

Zástavní právo je věcné právo k věci cizí a jeden ze způsobů **zajištění dluhu**, na základě něž má zástavní věřitel právo uspokojit se z výtěžku zpeněžení zástavy v případě, že dlužník řádně a včas nesplní zajištěný dluh (§ 1309 odst. 1 ObčZ). Podstatou zástavního práva je skutečnost, že zástavní věřitel je (zajištěným) věřitelem, který má na základě zástavního práva přednostní právo uspokojit svou pohledávku za dlužníkem z výtěžku zpeněžení zástavy před ostatními (nezajištěnými) věřiteli dlužníka.

Zástavu může být každá věc, s níž lze obchodovat, a tedy i cenný papír, resp. zaknihovaný cenný papír (§ 1310 odst. 1 ObčZ).

Zástavní právo může **vzniknout na základě různých právních titulů**, např. na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci (jako tzv. soudcovské nebo exekutorské zástavní právo), může vzniknout přímo ze zákona (např. § 2481 odst. 1 ObčZ), anebo může být zřízeno smlouvou.

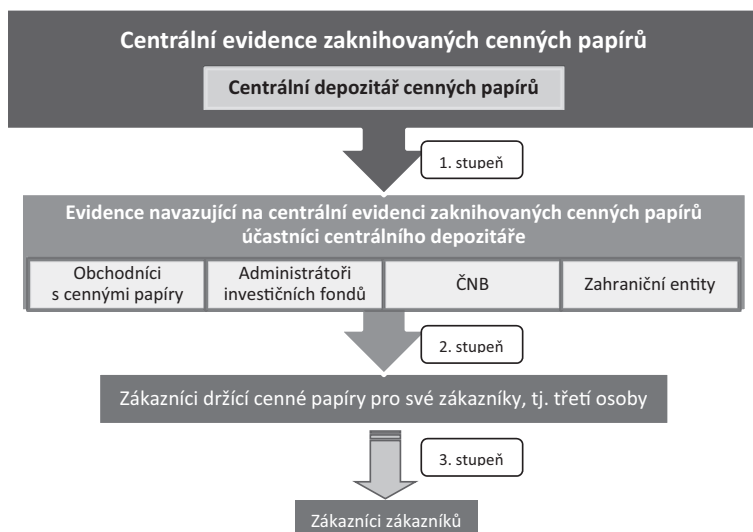
Zřízení zástavního práva na základě smlouvy se nazývá **zastavením**.

2. Zastavení cenného papíru

2.1 Obecný režim zastavení cenného papíru

ObčZ obsahuje zvláštní pravidla pro **zastavení cenného papíru**, tj. pro **zřízení zástavního práva k němu na základě zástavní smlouvy**. U cenných papírů na doručitele a na jméno zástavní právo obecně vzniká na základě zástavní smlouvy **odevdáním cenného papíru zástavnímu věřiteli** (§ 1328 odst. 1 věta první ObčZ). U cenných papírů na řad se kromě odevdání ještě vyžaduje **vyznačení zástavního rubopisu** s označením osoby zástavního věřitele (§ 1328 odst. 2 ObčZ).

Obr. č. 15 Trojstupňovost evidence

3. Samostatná evidence investičních nástrojů

Zatímco ZPKT v § 92 hovoří o „centrální evidenci *zaknihovaných cenných papírů*“, samostatná evidence vymezená v § 93 ZPKT zmiňuje „samostatnou evidenci *investičních nástrojů*“. Tato terminologická odchylka mezi zaknihovaným cenným papírem a investičním nástrojem není náhodná, neboť jde o pojmy s různým obsahem.

Poznámka: Vymezení pojmu investiční nástroj

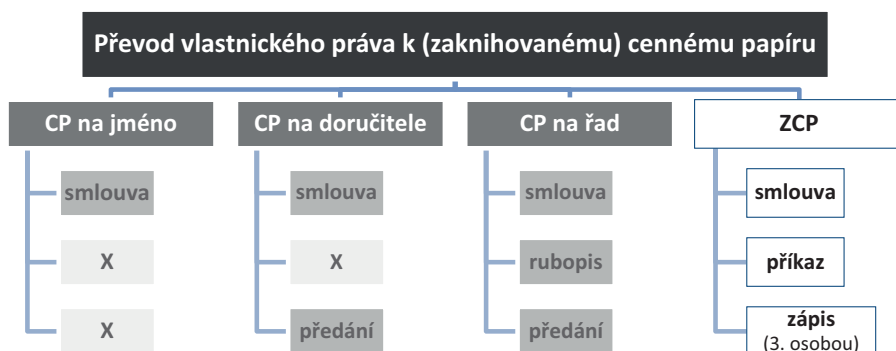
Investiční nástroje jsou definovány taxativním výčtem v § 3 odst. 1 ZPKT jako: 1. investiční cenné papíry, 2. cenné papíry kolektivního investování, 3. nástroje peněžního trhu, a 4. investiční nástroje derivátového typu [§ 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT].

Ad 1.: **investičními cennými papíry** jsou cenné papíry, které jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu, přičemž jejich demonstrativní výčet je uveden v § 3 odst. 2 ZPKT. Jedná se zejména o akcie a dluhopisy.

Ad 2.: **cennými papíry kolektivního investování** jsou zejména akcie investičního fondu a podílové listy (§ 3 odst. 3 ZPKT).

Ad 3.: **nástroji peněžního trhu** jsou nástroje, se kterými se obvykle obchoduje na peněžním trhu a které mají hodnotu, kterou lze kdykoliv přesně určit (§ 3 odst. 4 ZPKT). Jde např. o státní pokladniční poukázky představující krátkodobý dluhopis, jehož emitentem je stát (vláda), případně jiná veřejnoprávní instituce a jehož účelem je přechodné krytí deficitu daného veřejnoprávního rozpočtu.

Obr. č. 19 Požadavky na převod zaknihovaného cenného papíru ve srovnání s cenným papírem

6. Legitimační a informační funkce evidence investičních nástrojů

Popsané evidence jsou určeny k evidování práv vlastníků zaknihovaných cenných papírů, příp. jiných osob, jimž ve vztahu k zaknihovanému cennému papíru svědčí nějaké právo (např. zástavní právo evidované ve prospěch zástavního věřitele). Vzhledem k tomu, že tyto majetkové předměty neexistují ve fyzické podobě, používá se při realizaci práv tzv. výpis z dané evidence, který prokazuje skutečnosti v evidenci zapsané (§ 99 odst. 3 ZPKT).

Osoby vedoucí dané evidence poskytují na žádost výpisy jak svým **zákazníkům** prostřednictvím **výpisu z jejich majetkových účtů** (tzn. jejich vlastního portfolia), tak **emitentům** či jejich společníkům prostřednictvím výpisu z **evidence emise**.

Tyto výpisy souží k prokázání práv, která jsou s evidovanými investičními nástroji spojena. Jestliže se údaje na výpisu z evidence emise liší od údajů na výpisu z majetkového účtu, za rozhodující údaje se považují údaje na výpisu z evidence emise (§ 99 odst. 4 ZPKT).

Výpisy jsou vyhotoveny vždy k závěrce daného dne, tj. k okamžiku, kdy osoba vedoucí danou evidenci přestane v daný den zapisovat změny do této evidence (§ 99 odst. 3 ZPKT).

V. Majetkové účty

Význam majetkových účtů spočívá v tom, že na těchto účtech se vede evidence zaknihovaných cenných papírů (§ 526 ObčZ).

Pro lepší představu je opět možné využít analogii se světem komerčního bankovníctví, resp. platebního účtu, který vede banka pro své klienty, na kterém eviduje jejich disponibilní bezhotovostní peněžní prostředky (srov. § 2662 a násl. ObčZ). **Majetkové účty zřizuje osoba vedoucí příslušnou evidenci**, tj. účastník centrálního depozitáře v případě centrální evidence zaknihovaných cenných papírů nebo osoba vedoucí samostatnou evidenci v případě samostatné evidence investičních nástrojů.

zákazníků rovněž povinnost evidovat investiční nástroje na něm vedené odděleně od svého majetku (§ 110 odst. 3 ZPKT), aby se v případě úpadku daného vlastníka účtu zákazníků tyto nástroje nestaly součástí jeho majetkové podstaty (§ 132 odst. 1 ZPKT).

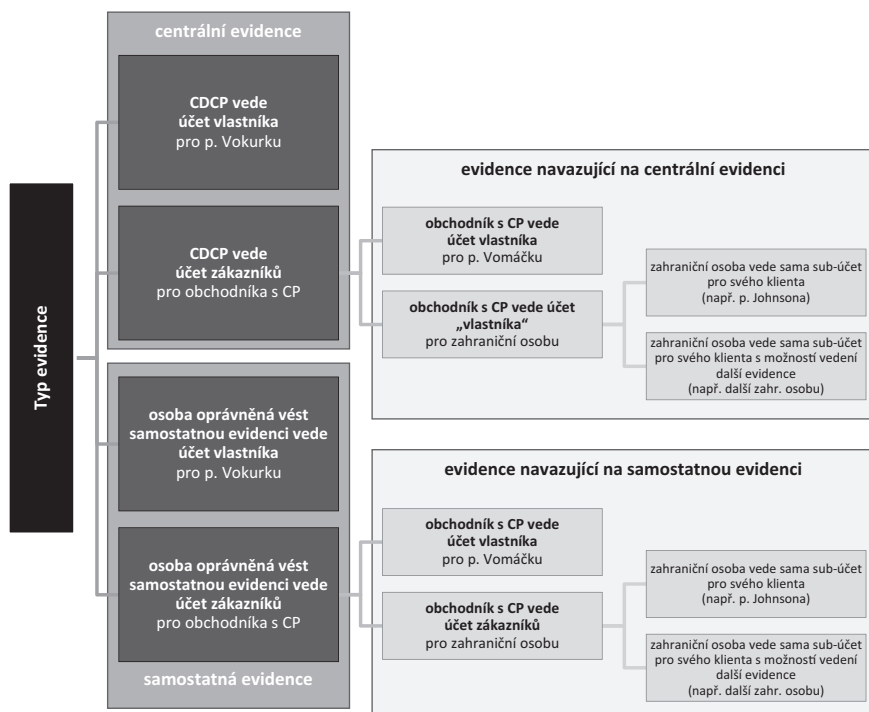
3. Druhy majetkových účtů, na kterých jsou vedeny evidence

Evidence investičních nástrojů jsou zásadně vedeny jak na účtech vlastníků, tak na účtech zákazníků; jedinou výjimku v tomto směru stanoví zákon u evidence navazující na centrální evidenci zaknihovaných cenných papírů, která je vedena pouze na účtech vlastníků (srov. § 94 odst. 2 až 5 ZPKT).

U evidence navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů je dovoleno vést účet zákazníků pouze pro zahraniční osobu, která takovou navazující evidenci vede v zahraničí podle zahraničního právního řádu (srov. § 94 odst. 5 věta druhá ZPKT).

V praxi ovšem dochází k otevírání účtu vlastníka u evidence navazující na centrální evidenci zaknihovaných cenných papírů také pro osoby, které nejsou vlastníkem zaknihovaných cenných papírů evidovaných na tomto účtu (typicky jde opět o zahraniční finanční instituce evidující zaknihované cenné papíry pro své klienty). Ve výsledku tak dochází u tohoto typu navazující evidence k tomu, že jsou zřizovány účty „vlastníka“, které však umožňují zřízení dalšího stupně evidence.

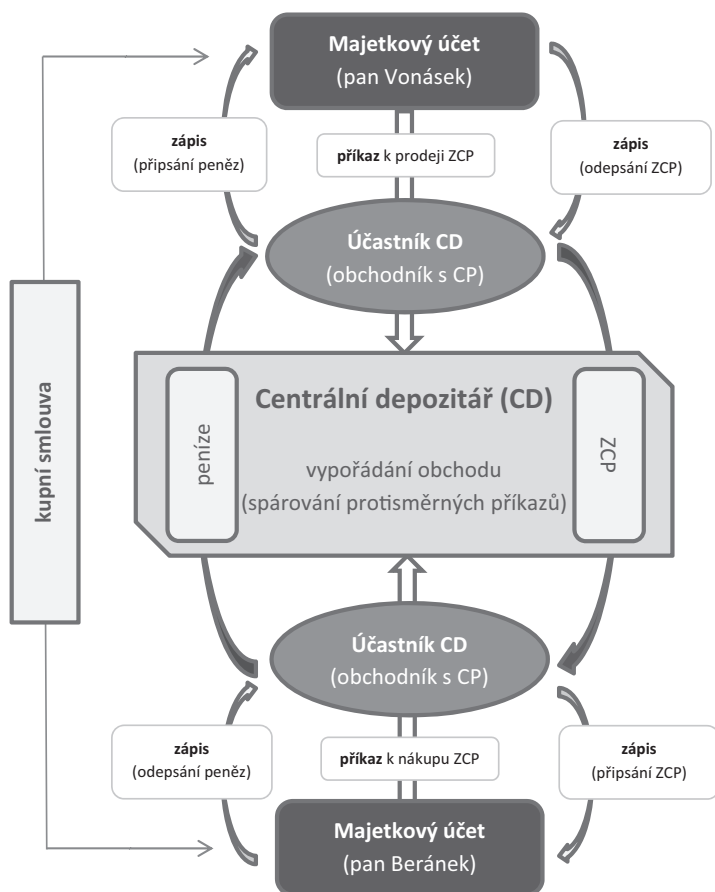
Obr. č. 21 Příklad druhů majetkových účtů podle typu evidence

5. zahraniční osoba s obdobným předmětem činnosti jako osoby uvedené v bodech 1 až 4;
6. zahraniční centrální depozitář;
7. ČR jednající prostřednictvím MFČR;
8. ČNB;
9. centrální banka jiného státu; a
10. Evropská centrální banka.

Každý, kdo zamýšlí provést nějakou operaci se zaknihovanými cennými papíry evidovanými v centrální evidenci (např. je nakoupit či prodat), se tak musí obrátit na příslušného účastníka centrálního depozitáře (typicky obchodníka s cennými papíry). Tomuto účastníkovi zadá příslušný příkaz, který se, velmi zjednodušeně, dostane k centrálnímu depozitáři za účelem vypořádání obchodu.

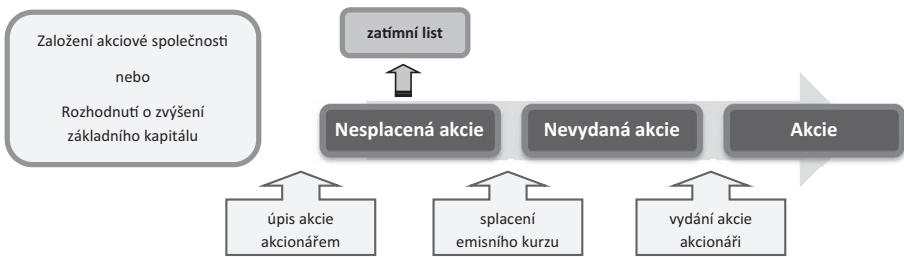
Obr. č. 22 Schéma zprostředkovaného vztahu koncových investorů s centrálním depozitářem prostřednictvím účastníků centrálního depozitáře

Do doby splacení emisního kursu představují akcionářská práva a povinnosti tzv. **nesplacenou akcií**, kterou lze převádět podle ustanovení ObčZ o postoupení smlouvy (§ 256 odst. 2 ZOK). Pokud tak určí stanovy, může být nesplacená akcie vtělena do zvláštního cenného papíru, tzv. **zatímního listu** (§ 285 ZOK). V období od splacení emisního kursu do vydání akcie je akcie tzv. **nevydanou akcií** (§ 256 odst. 3 ZOK), na kterou se obdobně použijí ustanovení o nesplacené akci. To znamená, že i s nevydanou akcií lze nakládat prostřednictvím institutu postoupení smlouvy.

Až posledním vývojovým stádiem akcionářských práv a povinností je akcie, kterou společnost vydává akcionáři po zaplacení emisního kursu. Jakmile je však **akcie** vydána, akcionářská práva a povinnosti, ať již měla podobu nesplacené akcie anebo zatímního listu, jsou vtělena právě do akcie.

Obr. č. 27 Vývojová stadia akcionářských práv a povinností

Obr. č. 28 Podoba akcionářských práv a povinností a jejich charakter

Nesplacená akcie	<ul style="list-style-type: none"> • Není cenným papírem ani zaknihovaným cenným papírem • Převoditelná podle ustanovení o postoupení smlouvy
Nevydaná akcie	<ul style="list-style-type: none"> • Není cenným papírem ani zaknihovaným cenným papírem • Převoditelná podle ustanovení o postoupení smlouvy
Zatímní list	<ul style="list-style-type: none"> • Cenný papír ztělesňující nesplacenou akci
Akcie	<ul style="list-style-type: none"> • Cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír

Akcie je jedním z tzv. **účastnických cenných papírů** ve smyslu § 245 ZOK, který je definuje jako „cenné papíry vydané společností, se kterými je spojen podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech v této společnosti, a dále cenné papíry vydané společností, se kterými je spojeno právo takové cenné papíry získat“, neboť s akcií je vždy spojen minimálně podíl na základním kapitálu akciové společnosti.

Obr. č. 29 Příklad akcie

Číslo akcie: 150

KMENOVÁ AKCIE
akciové společnosti

OMELETA a.s.

IČO: 333 22 111
se sídlem Kuchařova 2, Praha 25, PSČ: 225 00
zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 5674

VE JMENOVITÉ HODNOTĚ

20 000 Kč
slovy dvacet tisíc korun českých

VE FORMĚ NA JMÉNO

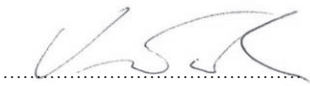
ZNĚJÍCÍ NA JMÉNO:

Karel Vokurka, bytem Rajčatová 56, Praha 29, r. č. 670819/1122

Základní kapitál společnosti činí k datu emise této akcie 3 000 000 Kč a je rozdělen na 150 kusů kmenových akcií na jméno, každá se jmenovitou hodnotou 20 000 Kč.

Tato akcie zaručuje jejímu vlastníkovvi veškerá práva stanovená právními předpisy a stanovami společnosti.

Datum emise: 18. února 2015

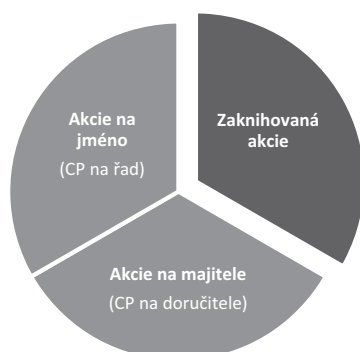

.....
Robert Vonásek
předseda představenstva

III. Forma akcie

Z hlediska formy cenného papíru ZOK rozlišuje **akcii na jméno** (cenný papír na řad) a **akcii na majitele** (cenný papír na doručitele).

Vzhledem k tomu, že forma cenného papíru determinuje podmínky jeho převodu, je v tomto oddílu pojednáno také o **zaknihované akci** jako zaknihovaném cenném papíru, pro nějž platí vzhledem k jeho imateriální povaze speciální pravidla.

Obr. č. 30 Formy akcie

1. Akcie na jméno

Pro akcii na jméno je charakteristické, že **obsahuje identifikační údaje prvního akcionáře**.

Ustanovení § 269 odst. 1 ZOK stanoví, že: „*Akcie na jméno se převádí rubopisem, v němž se uvede jednoznačná identifikace nabyvatele.*“ Toto ustanovení je třeba vykládat ve spojitosti s § 263 odst. 3 ZOK, který stanoví, že akcie na jméno je cenným papírem na řad, a dovést tak, že **k převodu akcie na jméno** se (jakožto k převodu každého cenného papíru na řad) vyžaduje podle § 1103 odst. 2 věty první ObčZ:

1. **smlouva;**
2. **rubopis;** a
3. **předání.**

Rubopis se obecně vyznačuje na rubu (zadní straně) akcie, příp. na přívěsku (v případě, že na rubu akcie již není místo pro další rubopis). Jinak o rubopisu platí předpisy o směnkách (SŠZ) na základě obecného odkazu v § 1103 odst. 2 ObčZ.

Příklad

Pan Vokurka prodal jednu ze svých výše uvedených akcií společnosti POMERANČ s.r.o., která ji následně převedla na paní Jarmilu Jablkovou. Jak se tyto transakce projeví na rubu (zadní straně) akcie?

Řešení

Níže je uveden rub (zadní strana) jedné akcie, která byla předmětem převodů.

Za mě na řad společnosti POMERANČ s.r.o., sídlem U citrónové kůry 6, Angreštov, IČO: 245 87 673.

V Praze dne 23. března 2015

Karel Vokurka, r. č. 670819/1122

Za nás na řad paní Jarmile Jablkové, bytem Hrušková alej 8, Jablonec, r. č. 805605/1133.

V Brně dne 15. srpna 2015

POMERANČ s.r.o., se sídlem U citrónové kůry 6, Angreštov, IČO: 245 87 673.

Jindřich Švestka, jednatel

K účinnosti převodu akcie na jméno vůči společnosti se vyžaduje **oznámení změny osoby akcionáře společnosti a předložení akcie společnosti** (§ 269 odst. 2 ZOK). Teprve ve chvíli, kdy se akciová společnost může o uskutečnění převodu akcie na jméno přesvědčit a tím je jí převod akcie prokázán, stává se vůči ní převod účinným a akciová společnost je povinna plnit své povinnosti vůči novému akcionáři, tj. v první řadě jej zapsat do seznamu akcionářů (§ 265 odst. 2 ZOK).

1.1 Omezení převoditelnosti akcie na jméno

Převoditelnost akcií na jméno **může být omezena** stanovami akciové společnosti, ty však **nikdy nemohou jejich převoditelnost vyloučit** (§ 270 ZOK). Zákaz vyloučení převoditelnosti akcií na jméno však neznamená, že by se ohledně akcií na jméno nemohl akcionář zavázat, že je nezcizí ve smyslu § 1761 ObčZ, neboť převoditelností je třeba rozumět to, zda je akcie vůbec převoditelná, a nikoli to, zda jejím převodem dojde k porušení závazku.

Pokud je převoditelnost akcií na jméno omezena, platí stejná pravidla **i pro jejich zastavení** (§ 273 odst. 1 ZOK). Zastavením se rozumí zřízení zástavního práva na základě zástavní smlouvy. Omezení převoditelnosti se pak na samotný prodej akcií při výkonu zástavního práva nevztahuje (srov. § 273 odst. 2 ZOK).

Zákon umožňuje omezení převoditelnosti akcií na jméno **stanovami**, *a contrario* tedy nikoli jinými prostředky, např. rozhodnutím představenstva. Otázkou, kdy jde o přípustné omezení převoditelnosti a kdy již o její nepřipustné úplné vyloučení anebo o obcházení tohoto zákazu, bude třeba posoudit podle okolností konkrétního případu.

1. ve schopnosti emitenta dluhopisy splatit;
2. ve vázání získaných finančních prostředků na zákonem stanovený účel; a
3. v tom, že lhůta splatnosti komunálních dluhopisů nesmí být delší než 15 let od data emise (§ 27 odst. 3 DluhZ).

Plnění výše uvedených podmínek je součástí státního dozoru MFČR, jejichž porušení může být správním deliktem podle § 37 až 39 DluhZ. Tato regulace má tak za cíl přispět k vyloučení situací, kdy by došlo k vydání komunálních dluhopisů za účelem pouhého refinancování (splacení) již dříve splatných dluhů komunálního emitenta nebo financování jeho běžného provozu.

3. Hypoteční zástavní list

3.1 Pojem

Hypoteční zástavní list (dále jen „**HZL**“) je definován v § 28 odst. 1 DluhZ jako dluhopis, jakož i obdobný cenný papír představující právo na splacení dlužné částky vydávaný podle práva cizího státu, **jehož jmenovitá hodnota a poměrný výnos je plně kryt pohledávkami z hypotečních úvěrů** nebo částí těchto pohledávek, **případně také náhradním způsobem** podle DluhZ.

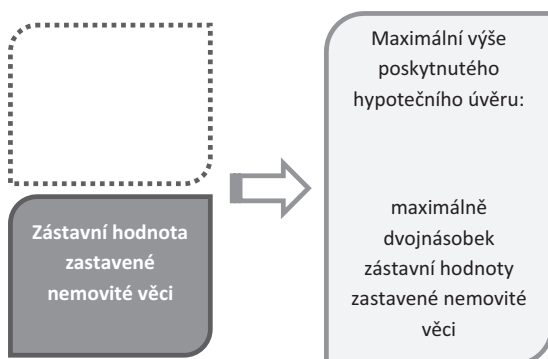
Z výše uvedeného vyplývá, že podobně jako v případě státního dluhopisu je možné vztáhnout regulaci DluhZ i na cenné papíry obdobné HZL vydané podle práva cizího státu.

Název tohoto cenného papíru **musí obsahovat slova „hypoteční zástavní list“** s tím, že jiný cenný papír toto označení obsahovat nemůže (§ 28 odst. 1 *in fine* DluhZ).

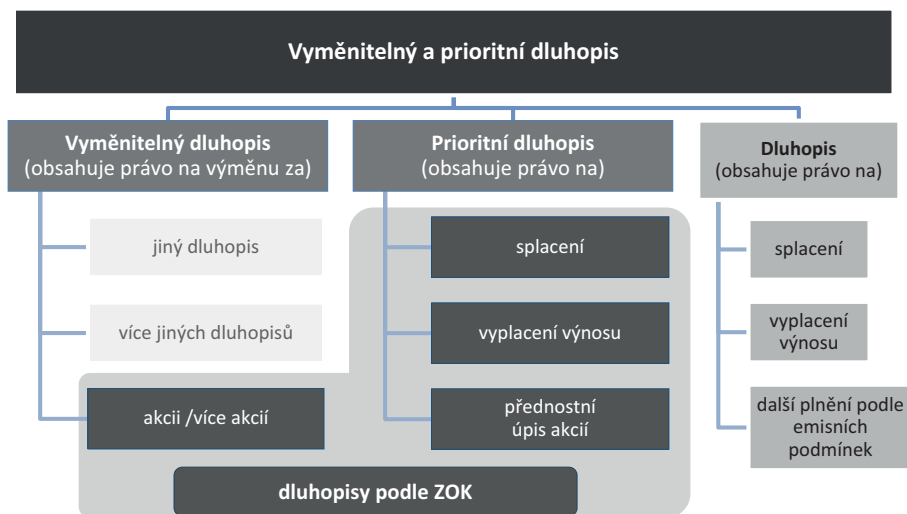
Emitentem HZL může být pouze banka se sídlem v ČR (§ 28 odst. 2 DluhZ).

Hypoteční úvěr je úvěr, jehož splacení včetně příslušenství je zajištěno zástavním právem k nemovité věci nacházející se v některém z členských států EU nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, přičemž **maximální výše pohledávky plynoucí z poskytnutého hypotečního úvěru nesmí převyšit dvojnásobek zástavní hodnoty zastavené nemovité věci** [srov. § 28 odst. 3 věta první ve spojení s § 28 odst. 4 a § 21 odst. 1 písm. e) DluhZ].

Obr. č. 51 Vztah mezi zástavní hodnotou zastavené nemovité věci a maximální možnou výší pohledávky z hypotečního úvěru

Obr. č. 52 Vyměnitelný a prioritní dluhopis

Aby mohla akciová společnost dluhopisy podle ZOK vydat, musí to jednak umožňovat její stanovy, a jednak o tomto kroku musí rozhodnout valná hromada (srov. § 286 odst. 1 ZOK).

Dluhopisy podle ZOK se liší způsobem, jakým emitent může splnit svůj závazek poskytnout vlastníkům těchto dluhopisů své akcie.

U **prioritních dluhopisů** jde vždy o vydání nových akcií, a proto je vydání prioritních dluhopisů vázáno současně na rozhodnutí emitenta o **podmíněném zvýšení základního kapitálu** (§ 286 odst. 2 věta druhá ZOK).

U **dluhopisů vyměnitelných za akcie** může jít také o případ vydání nových akcií obdobně jako u prioritních dluhopisů, ale druhou možností je výměna těchto dluhopisů za akcie již vydané (§ 286 odst. 2 věta první ZOK).

4.4 Podmíněné zvýšení základního kapitálu

Výše uvedená **podmíněnost zvýšení základního kapitálu** spočívá v tom, že **k němu dojde pouze v případě**, že po přijetí výše uvedených rozhodnutí řádně **uplatní své výměnné či prioritní právo** (tj. na výměnu dluhopisu za akcie, resp. na přednostní upsání nových akcií) **alespoň jedna osoba**.

Konkrétní zvýšení základního kapitálu bude závislé na počtu těchto osob a rozsahu uplatnění jejich výměnných či přednostních práv. Z tohoto důvodu valná hromada nerozhoduje o přesné výši částky zvýšení základního kapitálu (neboť jí není tato částka v době jejího rozhodování známa), ale pouze o rozsahu jeho zvýšení [srov. § 507 písm. c) ZOK], tedy o částce, o níž se může základní kapitál maximálně zvýšit, budou-li uplatněna veškerá výměnná či přednostní práva spojená se všemi vydanými vyměnitelnými nebo prioritními dluhopisy.

Obr. č. 60 Rub směnky

Za mě na řad panu Vomáčkovi.

Vokurka

Per aval do výše 100 000 Kč.

Jindřich Lupínek

Řešení

Pan Topič se pouze podepsal na líci směnky. Nejedná se o podpis výstavce ani směnečníka a tedy se jedná o aval za výstavce směnky pana Bláznivého.

Pan Kružítka se také podepsal na líci směnky, ale připojil i rukojemské prohlášení identifikující jako avaláta pana Vokurku, který je indosantem směnky. Je tedy avalem za pana Vokurku.

Pan Lupínek také ke svému podpisu připojil rukojemské prohlášení, ale neidentifikoval osobu avaláta. Proto platí, že se jedná o aval částečný za výstavce směnky pana Bláznivého s tím, že je omezený výší 100 000 Kč.

Zaplacením směnky avalem dochází ke **vzniku regresního nároku** avala vůči:

1. jeho avalátovi; a
2. všem, kdož jsou avalátovi směnečně zavázáni (§ 32 odst. 3).

Příklad

Prohlédněte si níže uvedenou směnku. Co se stane, pokud paní Bláznivá směnku dne 21. července 2015 nezaplatí a pan Vomáčka se bude jejího zaplacení domáhat na panu Lupínkovi? V jakém postavení je pan Lupínek?

Obr. č. 61 Líc směnky

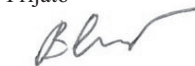
V Praze dne 21. července 2014

Za tuto směnku zaplaťte dne 21. července 2015 panu Karlu Vokurkovi částku 666 666 Kč.

Směnečník: Pavla Bláznivá, bytem U Bohnic 8, Praha 19

Splatno v Praze

Přijato

Bláznivá

Pavel Bláznivý, r. č. 800506/1111, bytem
U Bohnic 8, Praha 19

Obr. č. 62 Rub směňky

Za mě na řad panu Vomáčkovi.

Vokurka

Per aval za pana Vokurku.

Jindřich Lupínek

Řešení

Pan Lupínek je avalem za pana Vokurku, který byl remitentem směňky a jejím indosantem. Jakožto indosant je pan Vokurka nepřímým dlužníkem ze směňky a odpovídá za její zaplacení (k tomu viz níže u rubopisu). Pokud bude pořízen protest pro nezaplacení směňky, bude se pan Vomáčka moci rovnou domáhat zaplacení směňky na panu Lupínkovi, aniž by předtím k jejímu zaplacení jakkoli vyzýval pana Vokurku. Pokud pan Lupínek směňku zaplatí, bude mít právo na zaplacení směňky vůči panu Vokurkovi, jakožto avalátovi, a dále proti paní Bláznivé, která je stále přímou dlužnicí ze směňky, neboť ji akceptovala, a také vůči panu Bláznivému, neboť ten jakožto výstavce směňky cizí také odpovídá za zaplacení směňky jako nepřímý dlužník.

Účastníkem směnečných vztahů mohou být také **osoby směnečné intervence**, jejichž práva a povinnosti jsou upraveny v § 55 a násl. Jde však o prakticky nevyužívaný institut směnečného práva, a proto se mu dále nevěnujeme.

Obr. č. 63 Účastníci směnečných vztahů

Křížování je všeobecné, není-li mezi oběma čarami žádného označení nebo je-li mezi nimi označení „peněžní ústav“ (bankéř) anebo označení stejného významu.

Obr. č. 105 Příklad všeobecně křížovaného šeku

Šekovník: BANKABANK, a.s.		č. 007
Zaplatěte za tento šek	měna	částka
== patnáct tisíc korun českých ==	Kč	== 15 000 ==
částka slovy		
Bohouš Balónek		Praha
komu	místo vystavení	
== 666023845 / 6606 ==	21. března 2015	
číslo účtu	datum vystavení	
banka		
Splatno v Praze		
	Karel Vokurka	
<small>BANKABANK, a.s., IČ: 991 25 833, se sídlem Úroková 99, 110 00 Praha 1, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 5588</small>		

Křížování je **zvláštní**, je-li vepsáno mezi obě čáry obchodní firma (jméno) peněžního ústavu (bankéře) (§ 37 odst. 3).

Obr. č. 106 Příklad šeku se zvláštním křížováním

Šekovník: BANKABANK, a.s.		č. 007
Zaplatěte za tento šek	měna	částka
== patnáct tisíc korun českých ==	Kč	== 15 000 ==
částka slovy		
Bohouš Balónek		Praha
komu	místo vystavení	
== 666023845 / 6606 ==	21. března 2015	
číslo účtu	datum vystavení	
SUPERBANKA a.s.		
Splatno v Praze		
	Karel Vokurka	
<small>BANKABANK, a.s., IČ: 991 25 833, se sídlem Úroková 99, 110 00 Praha 1, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 5588</small>		

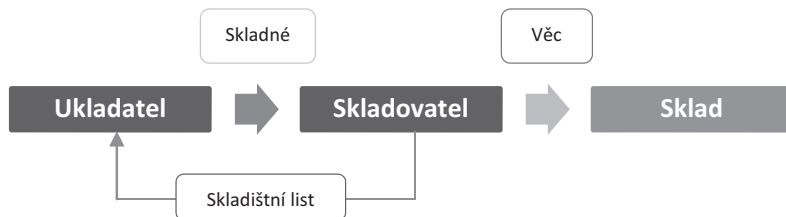
§ 11 Skladištní list

I. Charakteristika skladištního listu

Skladištní list je vymezen jako **cenný papír, se kterým je spojeno právo požadovat vydání skladované věci** (§ 2417 odst. 1 ObčZ). **Není v něm tedy vtěleno vlastnické právo, nýbrž pouze právo závazkové (relativní majetkové).**

Skladištní list souvisí se **smlouvou o skladování**. Touto smlouvou se skladovatel zavazuje převzít věc tak, aby ji uložil a opatroval, a ukladatel se zavazuje zaplatit za to skladovateli skladné (§ 2415 odst. 1 ObčZ).

Obr. č. 109 Schéma závazku ze smlouvy o skladování

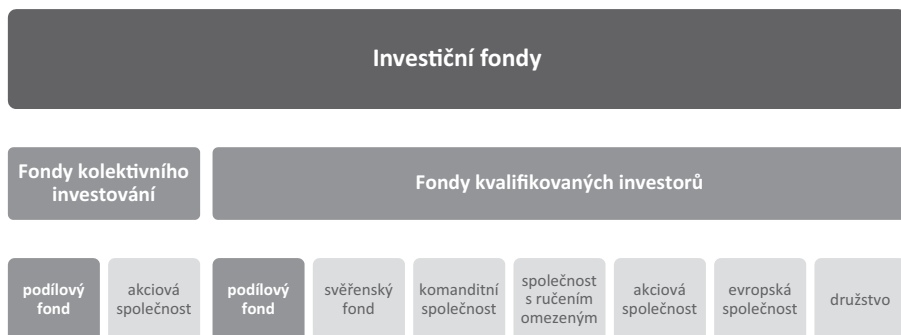
Podle našeho názoru má však vlastník skladištního listu poté, co byl skladištní list jako cenný papír platně vydán, právo domáhat se vydání skladovaného zboží bez ohledu na to, zda byla smlouva o skladování platně uzavřena či nikoli.

Předá-li ukladatel věc skladovateli, **skladovatel věc převezme a její převzetí ukladateli v písemné formě potvrdí** (§ 2416 ObčZ). Potvrzení v písemné formě je vyžadováno jako důkaz vzniku smlouvy o skladování, pro niž samotnou povinná písemná forma předepsána není.

Toto **potvrzení o převzetí věci lze nahradit skladištním listem**. Skladovatel tak má povinnost vydat buď potvrzení, nebo skladištní list.

Skladištní list **může být vydán v jakékoli formě cenného papíru**, tj. na doručitele, na řad, i na jméno (§ 2417 odst. 1 ObčZ). V případě, že skladištní list neobsahuje jméno osoby, na jejíž řad je vydán, nastupuje zákonná fikce, kdy se považuje za vystavený na řad ukladatele

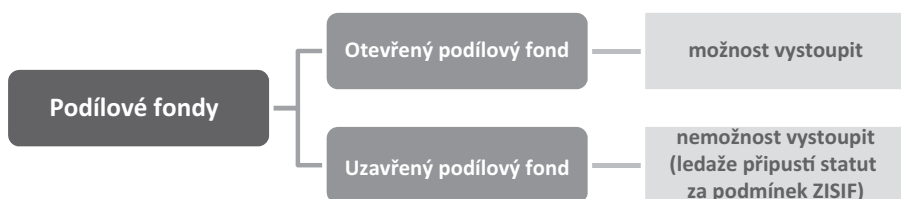
Obr. č. 115 Základní rozdělení investičních fondů podle ZISIF z hlediska jejich možných právních forem

Vlastnické právo k majetku v podílovém fondu **vykonává vlastním jménem a na účet podílového fondu jeho obhospodařovatel** (§ 102 odst. 2 ZISIF). Obhospodařovatelem podílového fondu je typicky **investiční společnost** (§ 7 ZISIF).

Podílové fondy existují ve dvou základních formách – otevřené a uzavřené. Hlavní rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že s **podílovým listem vydaným otevřeným podílovým fondem je spojeno právo podílníka na jeho odkoupení na účet tohoto fondu** (§ 128 odst. 1 ZISIF), zatímco s podílovým listem vydaným **uzavřeným podílovým fondem právo podílníka na jeho odkoupení na účet tohoto fondu spojeno není**, ledaže by tak určil statut tohoto podílového fondu za podmínek stanovených v ZISIF (§ 142 ve spojení s § 146 ZISIF).

Obr. č. 116 Rozdělení podílových fondů podle možnosti podílníka z fondu vystoupit

Počet podílových listů, které otevřený podílový fond vydá, není omezen (§ 128 odst. 2 ZISIF).

V otevřeném podílovém fondu se tak v rámci vydávání a odkupování mění celkový počet podílových listů daného fondu, neboť odkoupením podílového listu tento list zaniká (§ 131 *in fine* ZISIF).

Základním dokumentem podílového fondu je jeho statut, který musí mít každý podílový fond. Statut fondu vydává a aktualizuje jeho obhospodařovatel (§ 189 ZISIF). Tento

Publikace představuje učebnici práva cenných papírů s velkým množstvím příkladů a obrázků ilustrujících probíranou materii. Ambicí knihy je poskytnout v co nejkonzentrovanejší podobě srozumitelný výklad práva cenných papírů po rekodifikaci českého soukromého práva, a učinit tak pokud možno s nadhledem a bez zbytečného teoretizování.

Knihu ocení nejen studenti právnických fakult, ale i studenti jiných oborů, kteří mají právo jako vedlejší předmět či specializaci, a koneckonců vůbec každý, kdo se chce přístupnou formou s touto zajímavou problematikou seznámit.

Dalším připravovaným titulem ze série knih o základech soukromého práva je publikace věnující se obchodním korporacím.

Váš nejlhodnější nákup
www.beck.cz

SK 35

ISBN 978-80-7400-542-8

9 788074 005428